

Líra a ditrói címerben

A Ditró község címerében megjelenő líra a zenére utal. Arra a zenei teljesítményre, amely az utolsó másfél évszázadban itt lezajlott, és amely - zenei téren – kiemelt helyet biztosít Ditrónak az erdélyi községek sorában.

Kóruskultúra

Talán a legjelentősebb a tevékenységek sorában. Írásos adat szól a Férfikórus 1867-es, adventi szerepléséről. Ettől a dátumtól számítjuk a ditrói kóruskultúra felemelkedését. Az azóta eltelt 145 év történéseit három szakdolgozat is tárgyalja (Petres Lajos, Petres Csaba, Csíki Tibor).

Itt csak néhány jelentősebb mozzanatot ragadunk ki. Hosszabb-rövidebb ideig az alábbi kórusok működtek a községben: *férfikar*, *vegyes kar*, *vegyes-kamarakórus*, *egyházi kórus*, *liceumi vegyes kar*, *női kórus*, *a központi iskola gyermekkórusa*, ugyanitt *gyermek-kamarakórus*, *a felszegi iskola gyermekkórusa*, megszakításokkal működött még az *elemisták kórusa*. Tehát tíz féle kórus. Volt idő, amikor egyidejűleg hét féle kórus működött (hat Petres Lajos vezetése alatt). Az amatőr kórusokhoz viszonyítva mindegyik kórus teljesítménye átlagon felüli volt, példaként álltak más kórusok előtt.

A fentiek közül két kórus teljesítménye emelkedik ki, Petres Ignác, majd fia, Petres Lajos munkássága folytán. Országos ismertségre a **Vegyes Kar** tett szert már 1952-ben, amikor is számos alkalmi szereplésre hívták Bukarestbe, mint a magyar nemzetiség legjobb falusi kórusát. Ezt a rangot több évtizeden keresztül megőrzi. Székely népviseletben lépett mindig színpadra.

Érdekességként megemlíjtük, hogy a község első modern mozigépét a Vegyes Kar szerezte egy versenyt megnyerve 1956-ban. A kultúrversenyek országos szakaszain többször szerzett dobogós helyezést. 1970 és 1974 között a Román Televízió országos televíziós versenyt szervezett amatőr kórusoknak. Ezen a versenyen a *Ditrói Vegyes Kórus* az előkelő II. helyezést érte el a saját kategóriájában. Úgy is emlegették ekkor Ditrót, mint „a kéttornyú templom és a vegyes kórus” községét. A kórust ekkor már Petres Lajos vezeti (1964-től).

Kiemelendő még a ditrói kórusmozgalom történéseiből a 100 éves évforduló megünneplése. (Egy év csúszással, 1968-ban.) Ez hivatalos keretek között zajlott le, a kórus és pár tagja állami kitüntetést kapott.

Egy másik fontos mozzanat a Vegyes Kórus életében, hogy Petres Lajos javaslatára és meghatározó közreműködésével megszervezi a Hargita megyei kórusok évenkénti találkozóját. Ez a rendezvény hagyományteremtő szándékkal indul 1970-ben. Minden év decemberének második vasárnapján gyűltek volna össze a Hargita-megyei kórusok. Azonban hét találkozó után (1970-76) a felsőbb hatóságok beavatkozása nyomán megszűnik. Úgy látszik, a hatóság megrökönyödve figyelte a találkozó elképesztő sikerét. 1970-ben 12, 1971-ben 14, 1972-ben 21, 1973-ban 26, 1974-ben 9, 1975-ben 19, 1976-ban 18 kórus jelent meg a találkozón. A III. és a IV. találkozót csak két nap alatt tudták lebonyolítani.

A találkozó rendszeres résztvevőjévé kezdett válni a Székelyudvarhelyi Kamarazenekar (1973,74). Hivatalos megállapodás született a Kolozsvári Gheorghe Dima Zeneakadémia és Ditró között, hogy ezen a találkozón az akadémia mindenkor magyar csoportja az egyetem költségén kamarakórusként részt vegyen. Ez csak az 1973-as évben valósult meg. A Hargita megyei kórusmozgalomnak hihetetlen lökést adott (volna) ez a találkozó. Egyre másra alakultak újra a tevékenységüket beszüntetett kórusok, egyházi kórusok léptek színpadra világi művekkel. A megyei kulturális vezetés úgy vetett véget ennek a „dalos felpezsdülésnek”, hogy kitalálta, ezután ez a találkozó vándortalálkozó lesz, más-más helyszínnel. Jól tudta, a magukat Ditróban otthonérző kórusok lassan-lassan elmaradoznak a más-más helyszíni találkozóról. Annak ellenére, hogy időszakosan a megye még megszervezte ezeket a találkozókat, az itteni találkozók otthonias, barátságos, valójában egyedi hangulata már nem tért vissza.

1997-ben a Férfikórus megünnepli fennállásának 130. évfordulóját. Kis emlékfüzetet jelentet meg, amely vázlatosan leírja a 130 év történéseit, híradást ad a különféle kórusokról, beszámol a hét kórustalálkozóról. Ugyanitt helyet kap egy rövid megemlékezés és méltatás Petres Ignácról.

A másik kórus, amely kiemelkedő teljesítményt nyújtott, az a **Gyermekkórus** (központi iskola). Az országos kultúrversenyeken elért dobogós helyeinek se szeri se száma. Magyarországon koncertezett három alkalommal. A kórus vezetése 1950-64 között Petres Ignác nevéhez, utána 2000-ig a Petres Lajos nevéhez fűződik. Ez utóbbi periódus színvonalát mutatja, hogy *Bartók: 27 egyenmű kar* című kötetéből 14-et műsorára tűzött, olyan művek mellett, mint *Kodály: Pünkösdlő*.

Benkő András, neves zenetörténész, a kolozsvári Zeneakadémia néhai professzora egy tanulmányában (Zenetudományi írások, Kriterion Könyvkiadó, Bukarest, 1980) felsorolja azokat a kórusokat, amelyek Erdélyben a Bartók fent említett művéből darabokat tűztek műsorukra. Más szóval olyan szakmai színvonalon álltak, amely birtokában ezt megengedhették maguknak. Sajnálatos módon a ditrói Gyermekkórus teljesítménye elkerülte a történész figyelmét, így ez ebben a tanulmányban nem szerepel.

A kórusmozgalomban számottevő eredményeket még a Férfikar, a Női Kórus, és a Kamarakórus ért el. A kórusok szerepléseinek száma óvatos becslések szerint is meghaladja az ezret. A mai napon (2012) az *Egyházi Kórus* és a *Gyermekkórus* működik. Énekel (népdalokkal, népszokásokkal) foglalkozik a *Hagyományőrző Csoport*. 1987-ben az *Egyházi Kórus* néhai Péter Ignác kántor és Szilágyi Lőrinc plébános vezetésével *gyergyó-medencei, évenkénti egyházi kórustalálkozót* indít útjára, amely kezdeményezést immár más térségek egyházi kórusai is átvettek.

Fúvószenekar

1910-ben alakult, szinte elsőként a térségben, és azóta kisebb megszakításokkal folyamatosan működik. A község életében erőteljesen résztvevő együttes: községi ünnepek, temetések. Önállóan bálakat szervez, színdarabokat mutat be, kultúrversenyeken vesz részt. Kezdetben lakodalmakon is szolgált zenét.

Tevékenységében öt generáció munkáját különíthetjük el. Ezek közül a harmadik érte el a legmagasabb szakmai színvonalat. Tagjait az egyesített tartományi zenekarba is meghívták (1964). 1967-ben pedig számos tagját a Balánbányai Bányavállalat akkor megalakult hivatásos fúvószenekarához hívták. Azok a tagok családotól oda is költöztek. A Fúvószenekar szerepléseinek száma meghaladhatja az ötszázat. Magyarországi, németországi testvértelepüléseken is szerepelt.

Ditrói Kamarazene Együttes

1978 és 2009 között működik Petres Csaba vezetésével, Block-flöték, cselló, zongora hangszer-összeállítással. Megalakulásának célja az volt, hogy a térség zeneszerető közönsége ne csak kórusmuzsikát halljon, hanem ismerkedjen a komolyzene hangszeres változatával is, még ha csak kamarazenei szinten is. Műsorán reneszánsz és barokk művek szerepeltek. Egyszerűbb régizene számok mellett Bach, Haendel, Vivaldi, Corelli, Telemann művek is, sőt Kodály, Bartók, Terényi átiratok, kb. 100 mű. Fellépéseinek száma százra tehető. Ezek a fellépések

többször egy órás koncertek Ditróban és a környező településeken. 1990-ben részt vesz a Csíkszeredai Régizene Fesztiválon, amikor is a Csíksomlyói Kegyetemplomban ad koncertet Corelli művekkel. A további felkéréseknek objektív okokból nem tud eleget tenni. Tagjai: Petres Lajos, Bardócz Ferenc, Fülöp Béla, Petres Katalin.

Népi zenekarok

Párhuzamosan mindig több működött. Népdalok, műdalok, szórakoztató zene van műsorukon. Lakodalmakon, különféle összejöveteleken szolgáltatnak zenét. Amíg fennállt az ún. „népi tánc” elnevezésű ifjúsági táncmulatságok szokása, ezek a zenekarok muzsikáltak nekik. Az ezerkilencszázötvenes-hatvanas évek jelentős primása volt Gál István (Gál Pista). A népi táncok időszakából az ő zenekara mellett működött még a „Cseszlék” (Tamás testvérek), a Vakariák (güdüci lakosok) zenekara. A mai generációból megemlíthető a Gál Imre primás vezette zenekar, amely a Hagymányok Háza meghívására Budapesten lépett színpadra adatközlőként. Gál István dalai között van egy, ő úgy mondta, hogy a „Kolozsvári”, amely még egyetlen gyűjteményben sem szerepel. Adóssága Ditrónak, hogy ezt a dallamot eljuttassa a Zenetudományi Intézetbe.

Könnyű zenekarok

Elektromos, elektronikus hangszereket használnak, de sokszor hegedű, szaxofon, klarinét csatlakozik hozzájuk. Jelenleg is több működik a községben. Lakodalmakon szolgáltatnak zenét, de sok összejövetel, ünnepség meghívottjai is. A népi és könnyű zenekarok évente ún. „Zenésztalálkozókat” szerveznek, amelyeken mindegyik zenekar részt vesz.

Jézus Szent Szíve Nagytemplom

Az impozáns templom állandó kísértést jelent az itt átutazó kórusoknak. Sok közülük csak úgy kedvtelésből énekel benne pár számot, de sok kórus hangversenyezik is. Magyarországi, németországi, kanadai kórusok adtak itt hangversenyt, köztük a Kórusolimpiát nyerő Ceglédi Leánykar is, vagy a híres egri Cantus Agriensis kórus. A ditrói Nagytemplom egyike annak a két erdélyi helyszínnek, Székelyudvarhely mellett, ahol a millicentenáriumra összeálló, és a Kárpát-medencét körbeutazó 1.000 tagú kórus koncertezik 1996-ban.

A Jézus Szent Szíve Nagytemplom orgonája

A 25 regiszteres orgona egyike a legnagyobb erdélyi orgonáknak. Pneumatikus rendszerű, romantikus Rieger orgona két, 12 és 8 regiszteres manuállal, 5 regiszteres

pedálművel, mindegyik művön nyelvsíp is. Jelentős orgonaművészek adtak, adnak itt orgonahangversenyt. Orgonakíséretes szólóhangversenyekre is van példa: énekszóló (pl. Béres Ferenc), hegedű, trombitaszóló orgonakísérettel. Az orgona az idén (2012) főjavításban részesül.

Félszimfonikus zenekar

Ami ugyancsak híressé tette Ditrót zenei téren a térségben, az a zenés népszínművek mellé felálló, adott pillanatban félszimfonikussá bővülő zenekar volt (vonósok, fafúvós, rézfúvós részleg, dob). E zenekarok megléte egyértelműen a Petres Ignác nevéhez fűződik. A népszínművek legkiválóbb rendezője néhai Vadász József.

Blockflöte

1974 óta a tanuló ifjúság körében meglehetősen elterjedt hangszer a Blockflöte. Évente kb. 35 diák foglalkozik vele, kisebb-nagyobb sikerrel. A remetei, szárhegyi és ditrói Blockflötések évente átlagosan három alkalommal tartanak találkozót, ahol a résztvevők száma 50 és 70 között mozog.

Könyvkiadás

Kiterjedt zenepedagógiai könyvkiadói munkát végez Petres Csaba. Kiadott köteteinek száma hétre tehető, kb. kilencezer példánnyal. Kötetcímek: *Blockflöte ABC*, három kiadás, 2.200 példány, magánkiadás. *Darabok kezdő Blockflötések számára*, 100 könnyű darab, magánkiadás, 1.000 példány. *Tücsök koma, gyere ki*, 288 gyermekdal, Ábel Kiadó, Kolozsvár, három kiadás 3.000 példány. *Tarka madár*, 162 könnyű darab szoprán és alt Blockflötékre, Ábel Kiadó, Kolozsvár, három kiadás, 900 példány. *Zenei segédkönyv a népművészeti iskolák számára*, társszerző, két magyar és egy román nyelvű kiadás, Csíkszereda, 1.500 példány. *Könnyű egyházi kórusművek*, Petres Ignác emlékének ajánlva, magánkiadás, 200 példány. *Rövid összhangzattani összefoglaló*, Csíkszereda, 100 példány. Az Ábel Kiadó kiadási listáján szerepel a *Zene, segédkönyv az általános iskolák V-VIII osztályai számára* című kötete. 162 darabból álló átiratgyűjteményt adományozott a Csíkszeredai Nagy István Művészeti Líceum könyvtárának. Kézirat, zongorakíséretes Blockflöte darabokat tartalmaz.

Jelentősebb személyiségek a ditrói zenei életben

A teljesség igénye nélkül megemlítünk néhány személyt, akik nélkül a fentiek nem jöhettek volna létre. Id. László István, az 1867-es adventi szereplés karnagya, Barabás Raymond

az 1920-as, 30-as évek karnagya, Petres Ignác, Petres Lajos kóruskarnagyok 1950 és 2000 között. Meg kell itt említeni Fülöp Béla zenetanárt, aki szinte minden ditrói zenei megnyilvánuláson közreműködött. Péter Mihály, Péter Ignác, Bakos Ferenc kántorok, az egyházi kórusok karnagyai. Kolozsi Antal, aki megalapítja 1910-ben a fúvószenekart, és a további karmesterek Petres Ignác, Petres Csaba, Petres István. A népzene terén említésre méltó Köllő Bálint tevékenysége.

A fenti névsorból messze kiemelkedik **Petres Ignác**. Zenészi és emberi kvalitásai ismertté tették az egész országban. Az amatőr zene minden területén jelentőset alkotott, az ő pedagógiai munkássága a kiindulópontja annak az áramlatnak, amely rengeteg személyt a zenészi pályára vonzott. Ditró község díszpolgári címet adományozott a két leghíresebb zenészének, Petres Ignácnak (posztumusz) és Petres Lajosnak. 2005-ben, Petres Ignác születésének 100. évfordulóján nagyszabású emlékelőadással adóztak emlékének. Ekkor avattak fel egy róla elnevezett termet a helyi Kultúrotthonban.

A felsoroltak közül sok minden megvan más községekben is. Akkor mi az ami Ditrót mégis különlegessé teheti? Négy dolgot lehet kiemelni: 1, a Vegyes Kar országos ismertsége, 2, a Nagytemplom és a benne rejlő zenei lehetőségek, 3, az 1970 és 76 közötti kórustalálkozók, és 4, amiről még nem esett szó, de talán ez a legfontosabb, az innen származó zenészek hatása más térségekben. Ugyanis egyedülálló az itt született, vagy valamilyen módon Ditróhoz köthető zenészek száma. Ez a szám ma már ötven és hatvan közé tehető! Ezek mind főállású zenészek: zenetanárok, kántorok, köztük jelentős zenei állásokat betöltő személyek.

Talán nem érdektelen megemlíteni néhány személyt ezek közül. Ditrói születésű *Köllő Ferenc*, Hargita megye legjelentősebb fúvószenekari karmestere, a Csíkszeredai Népművészeti Iskola zeneelmélet tanára, zeneszerző. *Filip Ignác* a brassói zenei főiskola professzora, fuvolaművész, az ismert Codex nevű régizene együttes megalapítója, zenei vezetője. Testvére, *Levente*, a Budapesti Rádiózenekar brácsása. *Petres István* a Kolozsvári Magyar Opera kórusának tagja. *Kelemen László*, a budapesti Hagyományok Háza jelenlegi igazgatója. *Csibi Lajos*, aki feleségével, a szebeni születésű *Krestel Grete*vel együtt a Bajorország-i Landshut város zenei életének meghatározó személyisége. Ditrói kötődésű *Kovács László* hegedűművész, a Csíki Kamarazenekar megalapítója, intézője, zeneiskolai tanár. *Kolozsi Balázs*, a Miskolci Színház magánénekes, zeneiskolai tanár. *Ványolós András*, reneszánsz táncszakértő, a Csíkszeredai Zeneiskola összhangzattan tanára. *Dr.Fodor Attila*, a Partiumi Egyetem zenetagozatának vezetője.

Jelen írás célja rövid híradást adni a ditrói zenei élet fontosabb eseményeiről, együtteseiről, személyiségeiről. Fentiek ismeretében döntött a község vezetése arról, hogy a lírát, mint a zenét jelképező ábrát beemeli a községi címer szimbólumai közé. Ettől kezdve, ha bárki Ditró címerét meglátja - függetlenül attól, hogy ismeri-e Ditró zenei múltját - szükségszerűen a zene is eszébe kell jusson. Az a művészet, amely bánatunkban és örömünkben is végigkísér egész életünkön keresztül.

Ditró, 2012.ápr.22.

Petres Csaba